

Meander
college

Protocol

medisch handelen en medicijnverstrekking

Michelle Smit 2018

Vastgesteld door de DMR d.d.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Communicatie	3
3. Beleid	3
4. Uitwerking	3
4.1 Een leerling wordt ziek op school.....	4
4.2 Een leerling moet naar huis.....	4
4.3 Het verstrekken van voorgeschreven medicijnen op verzoek van ouders/verzorgers.....	4
4.4 Het uitvoeren van (voorbehouden) medisch handelen	5
4.5 Handelen bij acute allergische reacties.....	5
5. Aansprakelijkheid	6
5.1 Burgerlijk wetboek	6
5.2 Civielrechtelijke aansprakelijkheid	6
5.3 Strafrechtelijke aansprakelijkheid	7

1. Inleiding

Door de invoering van de Wet Passend Onderwijs kunnen scholen steeds vaker een verzoek krijgen medicijnen te verstrekken of medische handelingen te verrichten. Leerlingen die langdurig ziek zijn of die een bepaalde beperking of handicap hebben, volgen steeds vaker onderwijs op een reguliere school. Het is in het belang van hun psychosociaal welbevinden zo veel als mogelijk deel te nemen aan het normale leven en daarbij thuisnabij onderwijs te volgen. Scholen bepalen of ze de benodigde ondersteuning kunnen bieden en wat daarvoor nodig is. Het spanningsveld tussen de zorgbehoefte van leerlingen en de zorg die een school kan of moet bieden, zal naar verwachting verder toenemen. Medisch handelen en/of het verstrekken van medicijnen kan deel uitmaken van de zorgbehoefte. De schoolleiding aanvaardt met het toedienen van medicijnen en met het (laten) verrichten van medische handelingen een aantal verantwoordelijkheden. Personeel van scholen begeven zich bij het verstrekken van medicijnen en met het verrichten van medische handelingen op een terrein waarvoor ze niet gekwalificeerd zijn. Medewerkers en leidinggevenden kunnen aansprakelijk gesteld worden wanneer ze fouten maken of zich vergissen. Zorgvuldig handelen is dus nodig. Het is noodzakelijk om keuzen en beleid betreffende medisch handelen en medicijngebruik te maken en vast te leggen. Dit protocol vormt een handleiding hoe (eenduidig) te handelen in een aantal situaties.

2. Communicatie

Het protocol medisch handelen en medicijnverstrekking maakt deel uit van de ondersteuningsstructuur van de school en is bekend bij docenten en overige medewerkers. In de school is bekend wie beslisbevoegd is op het gebied van medisch handelen en medicijnverstrekking. Het protocol wordt opgenomen in de schoolgids of op de website. Ouders en/of verzorgers ontvangen een verwijzing naar het protocol bij aanmelding van hun zoon/dochter als nieuwe leerling van de school.

3. Beleid

Er kleven risico's aan het verstrekken van medicijnen en het uitvoeren van medische handelingen. Beleid is nodig om eventuele aansprakelijkheidsrisico's af te dekken. Met betrekking tot het verstrekken van medicijnen en/of uitvoeren van medische handelingen hanteert het Meander College de volgende uitgangspunten:

- Medewerkers dienen geen medicijnen toe.
- Medewerkers verrichten geen medische handelingen.
- Ouders of deskundigen (EHBO'ers, BHV'ers) kunnen hiervoor toestemming verkrijgen.

4. Uitwerking

4.1 Een leerling wordt ziek op school

Het komt regelmatig voor dat een leerling gezond op school komt maar op school last krijgt van pijn, ziek wordt of zelfs een ongeval krijgt. Het eerste uitgangspunt is geen pijnstiller of ander middel te verstrekken. Een medewerker van school is immers niet deskundig om een juiste diagnose te stellen.

4.2 Een leerling moet naar huis

In geval van ziekte wordt er contact opgenomen met de ouders/verzorgers om te overleggen wat er moet gebeuren indien het kind te ziek is om op school te blijven en niet meer aan activiteiten op school kan blijven deelnemen. Over de volgende vragen moeten afspraken worden gemaakt:

- Komt er namens de ouders/verzorgers iemand naar school om de leerling op te halen?
- Wie brengt de leerling naar huis indien ouders/verzorgers niet de mogelijkheid hebben de leerling op te halen?
- Wie is er thuis om de leerling op te vangen?
- Wanneer vertrekt de leerling van school (al dan niet met een medewerker) naar huis?
- Als de leerling in staat is om zelf naar huis te gaan wordt de leerling gevraagd, zodra hij/zij thuis is, contact op te nemen met school.
- Gaat de leerling rechtstreeks naar een huisarts of naar het ziekenhuis?

Als ouders/verzorgers niet bereikbaar zijn, wordt overleg gevoerd met een daartoe aangewezen functionaris in de school, bijvoorbeeld een BHV-er met een geldig EHBO-diploma of een medewerker van het zorgteam. De leerling wordt geobserveerd op toename van pijn, veranderingen van houding, huid en gedrag. Als de leerling zelfstandig naar huis kan gaan, worden ouders/verzorgers geïnformeerd voordat de leerling de school verlaat. Indien de leerling thuis is gearriveerd, belt de leerling of de ouder de school.

Wanneer de inschatting voor medische zorg dusdanig is dat een oordeel van een arts is vereist, dan wordt contact opgenomen met de huisarts of en huisartsenpost in de buurt. In ernstige gevallen wordt meteen 112 gebeld.

4.3 Het verstrekken van voorgeschreven medicijnen op verzoek van ouders/verzorgers

Leerlingen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken. Dit kan ook nodig zijn tijdens de aanwezigheid op school. Enkele voorbeelden: een 'inhaler' (pufje) voor aandoeningen aan de luchtwegen, het gebruik van antibiotica of het toedienen van insuline voor de behandeling van diabetes. Veel leerlingen in het voortgezet onderwijs redden zich hier zelf mee. Ouders kunnen echter de school verzoeken of iemand op school de middelen wil verstrekken. In dat geval handelt de school als volgt:

- De school verstrekt geen medicijnen op verzoek van de ouders/verzorgers indien het vergeten ervan een levensgevaarlijke situatie met zich mee kan brengen.
- Indien ouders/verzorgers een verzoek indienen voorgeschreven middelen te verstrekken, wordt deze vraag behandeld door de schoolleiding.

- Indien de school het verzoek honoreert en medicijnen gaat verstrekken, is zowel toestemming van de ouders/verzorgers als van de leerling nodig. Deze toestemming wordt schriftelijk vastgelegd in een 'Medicijnformulier' (zie bijlage 2) waarin is aangegeven om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden deze moeten worden toegediend en op welke wijze dat moet gebeuren, hoe ze (moeten) worden bewaard, wanneer en in welke hoeveelheid de medicijnen op school aanwezig zijn, wie de medicijnen verstrekt en wie de vervanger is als de verstrekker afwezig is. Hierdoor wordt voor iedereen duidelijk wat er van de school wordt verwacht en waar de school wel/niet verantwoordelijk voor is.
- In geval van verstrekken gedurende langere periode vindt regelmatig overleg plaats tussen ouders/verzorgers, leerling en school over de ziekte en het medicijngebruik op school. Dit periodieke overleg vindt plaats als de ouders/verzorgers een nieuwe voorraad van de medicijnen aan de school verstrekt. Het formulier wordt bewaard in het leerlingendossier.

Enkele praktische gevolgen: checken op originele verpakking, naam van de leerling, bijsluiter lezen om op de hoogte te zijn van eventuele bijwerkingen, per keer op een aftekenlijst noteren dat het medicijn aan de leerling is verstrekt. Mocht de situatie zich voordoen dat een leerling niet goed reageert op een medicijn of dat onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening, dan worden de huisarts (of het ziekenhuis) en de ouders/verzorgers gebeld.

4.4 Het uitvoeren van (voorbehouden) medisch handelen

Voorbehouden medische handelingen op grond van de wet BIG zijn handelingen die normaliter enkel door een bevoegd arts worden uitgevoerd. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding of het meten van de bloedsuikerspiegel bij diabeten door middel van een vingerprikje. Deze handelingen kunnen door de leerling zelf, zijn ouders, de arts of de thuiszorg op school worden verricht. De school heeft daarvoor een ruimte beschikbaar. Het Meander College kiest ervoor, conform het advies van het Steunpunt Passend Onderwijs VO, om (reguliere) docenten geen medische handelingen te laten verrichten.

De school heeft nauwe contacten met een arts/schoolarts/bedrijfsarts om in uitzonderlijke gevallen assistentie/advies te kunnen vragen.

In een noodsituatie wordt iedere burger geacht te helpen naar beste weten en kunnen. In dat kader is iedere burger ook altijd aansprakelijk voor zijn of haar (niet) handelen.

4.5 Handelen bij acute allergische reacties

Sommige leerlingen met een ernstige allergie (bijvoorbeeld voor bepaalde voedingsmiddelen of voor de steken van insecten) lopen het gevaar in een zogenaamde anafylactische shock te geraken als zij in contact komen met een allergene stof. De specialist kan een injectie (epi-pen) hebben voorgeschreven, voor het geval deze leerling in een anafylactische shock dreigt te raken. Het prikken op zich betreft dan een noodsituatie dus dan mag ook een niet-deskundige de injectie toedienen. Het

is echter wel belangrijk om zeker te weten dat het kind in een anafylactische shock dreigt te raken. Aangezien dit een vorm van diagnose stellen is, zal de school altijd met 112 overleggen. Zij helpen bij het vaststellen van de diagnose. Na het toedienen heeft de leerling vaak verdere behandeling nodig die via 112 geregeld kan worden.

In deze gevallen wordt door een daartoe aangewezen functionaris in de school een injectie gegeven als de leerling dit niet zelf kan doen. Voor die leerlingen waarbij het noodzakelijk kan zijn om een levensreddende injectie of epi-pen toe te dienen, wordt bij de inschrijving van deze leerling een 'Allergieformulier' (zie bijlage 3) ingevuld door de ouders/verzorgers, leerling en de schoolleiding (afdelings- of teamleider) teneinde de zorg hieromtrent te organiseren. Op dit formulier staan de plichten van de ouders/verzorgers en van de school omschreven. Het formulier wordt ondertekend en bewaard in het leerlingendossier.

Leerlingen van 12 tot 16 jaar moeten, naast hun ouders, zelf dit formulier ondertekenen. Het gaat dan om een zogenaamde dubbele toestemming. Leerlingen vanaf 16 jaar tekenen zelf dit formulier; vanaf 16 jaar mogen jongeren zelf beslissingen nemen over het medisch handelen.

In bijlage 4 staan richtlijnen over hoe te handelen bij een calamiteit ten gevolge van het toedienen van medicijnen, het uitvoeren van een medische handeling bijvoorbeeld naar aanleiding van een acute allergische reactie.

5. Aansprakelijkheid

5.1 Burgerlijk wetboek

Het Burgerlijk Wetboek bevat een speciale aansprakelijkheidsregeling voor werkzaamheden die in het kader van een dienstbetrekking worden verricht (artikel 6:170). Dit betekent dat de school aansprakelijk kan worden gesteld voor schade, die is aangericht door een fout van een medewerker. Het is dus mogelijk dat een werknemer civielrechtelijk aansprakelijk wordt gesteld als er een fout is gemaakt. Hij kan die aansprakelijkheid echter doorschuiven naar zijn werkgever. De werknemer kan wel strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld. Dat is alleen aan de orde als de medewerker bijvoorbeeld niet bevoegd was om de medische handeling te verrichten of ernstig nalatig is geweest bij het verrichten van de medische handeling, waardoor een leerling ernstige gezondheidsschade heeft opgelopen (bijvoorbeeld door het toedienen van de verkeerde medicijnen of een te hoge dosis).

5.2 Civielrechtelijke aansprakelijkheid

Het Meander College is verzekerd tegen claims op basis van civielrechtelijke aansprakelijkheid. De school heeft daartoe een WA- of bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Deze verzekering dekt de schade die medewerkers aanrichten aan derden, bijvoorbeeld leerlingen. Er moet dan sprake zijn van schuld door de werknemer.

De school heeft zich eveneens verzekerd voor civielrechtelijke claims als gevolg van medijnverstrekking en medisch handelen. De verzekeraar stelt als eis dat de school alleen in aanmerking komt voor vergoeding van eventuele aansprakelijkheid wegens medijnverstrekking en medisch handelen indien de school een protocol heeft voor medijnverstrekking en medisch handelen en indien er in de betreffende situatie volgens dit protocol is gehandeld.

5.3 Strafrechtelijke aansprakelijkheid

Strafrechtelijke aansprakelijkheid is niet te verzekeren. Wel kan de school zich vrijwaren van strafrechtelijke vervolging wegens mishandeling of nalatig handelen. In dat geval moet de school kunnen aantonen dat er zorgvuldig is gehandeld, bijvoorbeeld doordat er op basis van dit protocol is gehandeld. Medewerkers kunnen overigens zelf ook als persoon strafrechtelijk worden vervolgd.

Bronnen:

- Protocol medisch handelen & medijnverstrekking van het Steunpunt Passend Onderwijs
- VO-Signaal: medijnverstrekking en medisch handelen